

TO'G'RI ICHAK SARATONIDA LIMFOVASKULYAR TUZILMALARNING MORFOLOGIK XUSUSIYATLARI

Daniyar Anarboyevich Nishanov

Odiljon Xadiakbarovich Mirzamuxamedov

I. Kirish

To'g'ri ichak saratoni zamonaviy onkologiyada dolzarb muammolardan biri bo'lib, uning klinik kechishi, metastazlanish xususiyatlari va davolash samaradorligi o'smaning morfologik tuzilishi bilan chambarchas bog'liq. Ayniqsa, o'sma hujayralarining limfa va qon tomirlariga invaziyasi kasallikning tarqalishi va metastazlar rivojlanishida muhim ahamiyatga ega.

To'g'ri ichak saratonining asosiy xavfli xususiyatlaridan biri uning atrofdagi to'qimalarga infiltrativ o'sishi va limfogen hamda gematogen yo'l bilan metastaz berishidir. O'smaning limfa va qon tomirlariga kirib borishi limfovaskulyar invaziya deb ataladi. Ushbu morfologik belgi o'sma hujayralarining birlamchi o'choqdan ajralib, limfa yoki qon oqimi orqali boshqa anatomik sohalarga tarqalishi uchun muhim bosqich hisoblanadi. Shu sababli limfovaskulyar invaziyani aniqlash patologik tekshiruvning muhim qismlaridan biridir. Ushbu tezisda to'g'ri ichak saratonida limfatik va qon tomirlarining morfologik o'zgarishlari, limfovaskulyar invaziya hamda uning prognostik ahamiyati yoritilgan.

II. Material va usullar

To'g'ri ichak saratonining morfologik tekshiruvda rezeksiya qilingan materialdan namunalar olinib, ular gistologik ishlovdan o'tkaziladi.

- Parafin kesmalari gematoksilin-eozin bilan bo'yali, mikroskop ostida o'rganiladi.

- Tekshiruv davomida o'smaning gistologik turi, differensiallanish darajasi, invaziyaning chuqurligi, limfa tugunlarining holati, qon va limfa tomirlaridagi o'sma embolilari baholanadi.

- Limfovaskulyar invaziyani aniqlashda immunogistokimyoviy markerlardan foydalanish diagnostik aniqlikni oshirishi mumkin. Limfatik tomirlarni aniqlashda D2-40 kabi markerlardan, qon tomir endoteliylarini baholashda esa CD31 va CD34 kabi markerlardan foydalaniladi. Bu usullar o'sma hujayralarining tomirlar bilan munosabatini aniqroq baholash imkonini beradi.

III. Natijalar

To'g'ri ichak devori shilliq qavat, shilliq osti qavati, mushak qavati va tashqi biriktiruvchi to'qima qavatlaridan tashkil topgan. To'g'ri ichak saratoni ko'pincha shilliq qavat epiteliyidan rivojlanib, keyinchalik o'sma hujayralari shilliq osti va mushak qavatlariga infiltratsiya qiladi. O'smaning chuqurroq qatlamlarga kirib borishi bilan limfatik va qon tomirlariga invaziya ehtimoli ham ortadi.

- Limfatik tomirlar invaziyasi: Limfatik tomirlar odatda yupqa devorli bo'lib, ularning endoteliysi orqali o'sma hujayralari tomir bo'shlig'iga kirishi mumkin. Gistologik tekshiruvda limfatik tomir ichida o'sma hujayralari yoki o'sma komplekslarining mavjudligi limfovaskulyar invaziyaning asosiy morfologik belgilaridan hisoblanadi. Ayrim hollarda o'sma emboli limfa tomirlarining bo'shlig'ini to'liq yoki qisman egallaydi.

- Qon tomirlari invaziyasi: Qon tomirlariga invaziya limfa tomirlariga nisbatan qalin devorli tuzilishga ega bo'lib, ayrim tomirlarda mushak qavati va elastik tolalar yaxshi rivojlangan bo'ladi. O'sma

hujayralarining qon tomiri devorini infiltratsiya qilishi yoki tomir bo'shlig'ida o'sma embolining aniqlanishi venoz invaziyani ko'rsatadi.

- Klinik-prognostik ahamiyati: Limfatik tomirlar orqali o'sma hujayralarining tarqalishi avvalo regional limfa tugunlarining zararlanishiga olib keladi. Regional limfa tugunlaridagi metastazlar to'g'ri ichak saratonining bosqichini aniqlash va davolash taktikasini belgilashda katta ahamiyatga ega. Gematogen tarqalish esa jigar va o'pka kabi a'zolarida metastatik o'choqlar shakllanishiga sabab bo'ladi. Limfovaskulyar invaziyaning mavjudligi o'smaning agressiv biologik xususiyatlarini ko'rsatib, kasallikning qaytalanish xavfini oshiradi.

IV. Muhokama

To'g'ri ichak saratonida limfovaskulyar tuzilmalarning morfologik o'zgarishlari o'smaning invaziv va metastatik xususiyatlarini baholashda muhim diagnostik mezon hisoblanadi. O'sma hujayralarining limfa va qon tomirlariga kirib borishi ularning birlamchi o'choqdan boshqa anatomik sohalarga tarqalishiga sharoit yaratadi.

Morfologik tekshiruv natijalarini klinik ma'lumotlar bilan birgalikda baholash bemorning prognozini aniqlashda hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, limfovaskulyar invaziyaning mavjudligi, o'smaning chuqur invaziyasi va limfa tugunlarining metastatik zararlanishi birgalikda baholanganda kasallikning biologik agressivligi haqida to'liq ma'lumot beradi. Zamonaviy immunogistokimyoviy usullardan foydalanish limfa va qon tomirlarini aniq differensiallashtirish hamda o'sma hujayralarining tomirlar bilan o'zaro munosabatini chuqurroq o'rganish imkonini beradi.

V. Xulosa

1. To'g'ri ichak saratonida limfovaskulyar invaziyani gistologik va immunogistokimyoviy tekshiruv orqali aniqlash kasallik bosqichini va uning prognostik qiymatini baholashda muhim o'rin tutadi.
2. Limfa va qon tomirlarining zararlanishi o'smaning metastazlanish salohiyatini va uning agressiv kechishini ko'rsatuvchi ishonchli morfologik mezon hisoblanadi.
3. Olingan morfologik va immunogistokimyoviy natijalar bemorlarni individual davolash strategiyasini ishlab chiqish hamda kasallikning qaytalanish xavfini oldindan baholashda amaliy ahamiyatga ega.